

บทที่ ๘

สรุปและขอเสนอแนะ

การหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์รังสิตเพื่อที่จะศึกษาถึงลักษณะเกี่ยวกับการเข้าสู่แรงงานของประชากรวัยรุ่นในเขตชนบท อายุระหว่าง ๑๑-๑๕ ปีจึงเป็นวัยที่น่าจะอยู่ในสถานภาพการเป็นนักเรียน โดยหมายถึงว่าส่วนใหญ่แล้วโดยปกติแล้วจะเข้าเรียนเมื่ออายุ ๗ ขวบในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และจะจบหลักสูตรชั้นประถมศึกษาตอนต้น (ป.๔) เมื่ออายุ ๑๑ ปีแล้ว ดังนั้นประชากรวัยรุ่นอายุสูงกว่า ๑๑ ปีขึ้นไป จึงควรเป็นผู้ที่จะได้เรียนต่อจากชั้นประถมปีที่ ๔ (การศึกษาภาคบังคับ) แต่จากประชากรตัวอย่าง ๔๘๖ คน ปรากฏว่ามีผู้ที่ยังไม่เข้าสู่กำลังแรงงานเพียงจำนวน ๑ ใน ๔ ส่วนอีก ๓ ใน ๔ เป็นผู้เข้าสู่กำลังแรงงานแล้ว และจากจำนวนผู้ที่ยังไม่เข้าสู่กำลังแรงงานซึ่งมีสถานภาพเป็นนักเรียนทั้งหมด พบว่า ร้อยละ ๔๓.๑ กำลังเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าชั้นประถมปีที่ ๔ เป็นที่น่าสังเกตว่า จำนวนร้อยละ ๔๘.๑ ของเด็กอายุ ๑๖ ปี และจำนวนร้อยละ ๓๔.๕ ของเด็กอายุ ๑๓ ปี ยังคงกำลังเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าชั้นประถมปีที่ ๔ แสดงว่าแนวโน้มในการเข้าโรงเรียนของเด็กในเขตชนบทช้ากว่าอายุ ๗ ขวบโดยปกติ ทำให้เด็กเหล่านี้แม้จะอายุ ๑๖ หรือ ๑๓ ปีแล้ว ก็ยังเรียนไม่จบการศึกษาระดับประถมปีที่ ๔

สำหรับผู้ที่เข้าสู่กำลังแรงงาน ซึ่งมีถึง ๓ ใน ๔ จากประชากรตัวอย่างทั้งหมดนั้น ส่วนใหญ่จบการศึกษาเพียงแค่หลักสูตรภาคบังคับ แล้วออกสูตลาดแรงงานด้านเกษตรกรรม มีเพียงส่วนน้อยที่ทำงานในประเภทไม่ใช่เกษตรกรรม ซึ่งก็เป็นแค่เพียงแรงงานที่ไร้ฝีมือ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาค่า และจะมีจำนวนไม่น้อยที่ไม่มั่งงานทำโดยอยู่บ้านเฉย ๆ หรือเพียงแค่อวยทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ หรือไม่ก็กำลังหางานทำ

เมื่อศึกษาถึงเฉพาะผู้ที่เรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับจริง ๆ โดยตัดผู้ที่กำลังเรียนต่ำกว่าชั้นประถมปีที่ ๔ ออก ซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความจำเป็นต้องเรียนตามกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อจะพิสูจน์อิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการศึกษาคือจากการ

ศึกษาภาคบังคับของเด็กวัยรุ่นในชนบท พบว่า โดยส่วนรวมความแตกต่างในเรื่อง
ลายและเพี้ยนมีความสำคัญต่อการศึกษาในชั้นสูงของเด็ก คือเพศชาย จำนวนร้อยละ
ลดลงผู้ที่ศึกษาต่อจะมากกว่าเพศหญิง และเมื่อพิจารณาความต่างของเพศ พบว่า
อัตราการเรียนต่อจะลดลงตามลำดับเมื่ออายุมากขึ้น

ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ จากการศึกษารังนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านฐานะและ
อาชีพของหัวหน้าครัวเรือน มีอิทธิพลต่อการศึกษาในระดับสูงของบุตร ผู้มีฐานะทาง
เศรษฐกิจดีและมีอาชีพเกษตรกรรมมีความต้องการแรงงานมาก ประกอบกับไม่มีค่า
ใช้จ่ายในการส่งให้บุตรไปเรียนสูง จำนวนผู้เรียนต่อรับมาจากครอบครัวเหล่านี้จึงมี
อัตราค่า (ร้อยละ ๕.๖) เรียนต่อร้อยละ ๓๓.๖ ของผู้เรียนต่อมาจากครอบครัวที่มี
ฐานะทางเศรษฐกิจสูง) เกี่ยวกับปริมาณเงินที่ใช้ในการเพาะปลูก ซึ่งได้ตั้งข้อ
สมมติว่า ครอบครัวที่มีที่ดินมากเป็นผู้ต้องการแรงงานช่วยจำนวนมาก แต่ผลได้
จากการศึกษากลับตรงข้าม กล่าวคืออัตราการเข้าเรียนต่อของบุตรในครอบครัว
เหล่านี้สูงความครอบครัวยิ่งมีค่าใช้จ่ายน้อยลง อาจละอิดออดในค่าผู้พิมพ์พิมพ์
ในการเพาะปลูกมากเป็นอุปสรรคทางเศรษฐกิจ ถึงแม้จะมีความต้องการแรงงาน
มากก็สามารถจ้างผู้อื่นมาช่วยได้ จำนวนบุตรที่มีโอกาสเรียนต่อจึงมีอัตราสูง แสดงว่า
ในกลุ่มของเกษตรกรรอลง และครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีก็สามารถส่งเสียบุตรให้
เรียนได้มากในขณะที่เกษตรกรมีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ ฐานะทางเศรษฐกิจจะ
เป็นอุปสรรคสำคัญทำให้ไม่สามารถส่งบุตรเข้าเรียนต่อได้ ปัจจัยในคามแบบ
ชนิดของการเกษตรกรรม พบว่า ในบรรดาผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมต่าง ๆ บุตร
ของผู้ทำสวนมีโอกาสศึกษาต่อสูงกว่าบุตรของผู้ทำนาและทำไร่ ทั้งนี้เนื่องจากชนิด
ของการเกษตรกรรมแบบทำสวน มีความต้องการแรงงานและความเอาใจใส่ในยกกว่า
แบบทำนาและทำไร่ ส่วนครอบครัวที่ประกอบอุตสาหกรรมในครัวเรือนด้วย
ปรากฏว่าอัตราการเรียนต่อของบุตรจากครอบครัวนี้ต่ำกว่าครอบครัวที่ประกอบอาชีพ
หลักอย่างเดียว (ร้อยละ ๗.๖ และ ๑๕.๑ ตามลำดับ)

ปัจจัยทางค่านประชากร พบว่า ขนาดครอบครัวมีอิทธิพลต่อการศึกษาคือ จากการศึกษาภาคบังคับของบุตร ครอบครัวที่มีบุตรมากจำนวนร้อยละของบุตรที่ศึกษาคือจะน้อยกว่าครอบครัวที่มีบุตรน้อย และปัจจัยค่านจำนวนพี่น้องที่อยู่ในวัยเดียวกันซึ่งถือว่าเป็นวัยที่กำลังศึกษานั้น พบว่า ในครอบครัวที่มีบุตรในวัยนี้หลายคนตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป บุตรจะมีการศึกษาคือสูงกว่าผู้ที่มีจำนวนพี่น้องในวัยเดียวกันน้อย ในความสำคัญที่ของบุตร พบว่า มีความสำคัญต่อการเข้าสู่งานหรือเรียนต่อของเด็กวัยรุ่นมาก ถ้าเป็นบุตรคนเดียวมีโอกาสไปเรียนต่อสูง (ร้อยละ ๒๔.๔) รองลงมาคือบุตรคนสุดท้อง (ร้อยละ ๒๔.๘) ส่วนบุตรคนโตและคนกลางมีโอกาสในการเรียนต่อพอ ๆ กัน (ร้อยละ ๑๗.๖ และ ๑๐.๖ ตามลำดับ) ปัจจัยค่านการย้ายถิ่นของบิดา พบว่า บิดาที่มีประสบการณ์ย้ายถิ่นยิ่งบ่อยครั้งเท่าใด อัตราการเรียนต่อของบุตรยิ่งสูงขึ้นเท่านั้น ส่วนบิดาที่ไม่เคยย้ายถิ่นเลย อัตราการเรียนต่อของบุตรจะต่ำที่สุด (บิดาที่มีการย้ายถิ่นมากกว่า ๓ ครั้ง บุตรที่เรียนต่อจากการศึกษาคือภาคบังคับมีถึงร้อยละ ๓๔.๖ เปรียบเทียบกับร้อยละ ๔.๔ ในกรณีที่มีบิดาไม่เคยย้ายถิ่นเลย นับว่าต่างกันมาก) เกี่ยวกับขนาดครัวเรือน จำนวนสมาชิกทั้งหมดภายในบ้านไม่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การศึกษาของบุตรแตกต่างกัน

ปัจจัยทางค่านสังคม พบว่า ระดับการศึกษาของบิดามีส่วนสำคัญต่อการศึกษาของบุตรเป็นอย่างมาก บิดาที่ได้รับการศึกษาสูงอัตราส่วนของบุตรที่เรียนต่อจะมากกว่าบุตรที่มีบิดาได้รับการศึกษาคือต่ำหรือไม่เคยเรียนหนังสือเลย คือบิดาที่มีการศึกษาสูงกว่าประถมปีที่ ๔ บุตรที่เรียนต่อมีถึงร้อยละ ๘๒.๓ ส่วนกรณีที่มีบิดาที่มีการศึกษาคือต่ำกว่าประถมปีที่ ๔ หรือบิดาไม่ได้เรียนหนังสือมาก่อน บุตรที่มีโอกาสเรียนต่อมีร้อยละ ๘.๓ และ ๘.๖ ตามลำดับ การคิดค่านกับสังคมภายนอกเช่น การได้มีโอกาสไปเที่ยวต่างจังหวัด หรือการไปในตัวตลาดของบิดาคือลดจนระยะทางจากหมู่บ้านถึงเขตชุมนุมชนเหล่านี้ พบว่า มีอิทธิพลช่วยให้บุตรของผู้ที่มีความคุ้นเคยต่อการ

ไปในที่ต่าง ๆ มีอัตราการเรียนต่อสูงขึ้น และยิ่งระยะห่างจากที่อยู่อาศัยใกล้กับ
ชุมชนชนหรืออยู่ในตัวกลางเลย การศึกษาของบุตรจะสูง ทั้งนี้ก็ด้วยควมมีสถาบันที่
โรงเรียน และความสะดวกเรื่องอำนวยความสะดวก ส่วนแบบของครอบครัว ชนิดของครอบ
ครัวแบบแรกเริ่มและแบบขยาย ไม่พบว่ามียุทธวิธีสำคัญต่อโอกาสในการเรียนต่อใน
ชั้นสูงของเด็กวัยรุ่น

ปัจจัยทางค่านิยมชีวิตวิทยาและปัจจัยอื่น ๆ พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับความเชื่อต่อ
สิ่งนอกเหนือธรรมชาติของบิดา คือบิดาที่มีความเชื่อว่าการดำเนินชีวิตขึ้นอยู่กับดวง
ชะตา บุตรจะมีโอกาสได้เรียนต่อในชั้นสูงน้อยกว่าบิดาที่ไม่เชื่อทางนี้ ซึ่งแสดงถึงว่า
บิดาที่ไม่เชื่อในเรื่อง โชคชะตา เป็นผู้พิมพ์เหตุผลและเห็นความสำคัญของการศึกษา เมื่อ
พิจารณาถึงระดับความเชื่อในเรื่องนี้ยังพบอีกว่า บิดาที่มีความเชื่ออย่างยิ่งบุตรจะมี
โอกาสได้เรียนต่อในชั้นสูงน้อยกว่าบิดาที่ไม่เชื่ออย่างยิ่งเป็นอย่างมาก คือร้อยละ
๑๑.๕ ในกลุ่มที่บิดาเชื่ออย่างยิ่ง และ ๒๘.๖ ในกลุ่มที่บิดาไม่เชื่ออย่างยิ่ง การรับ
สื่อสารต่าง ๆ เช่นการอ่านหนังสือพิมพ์ การฟังวิทยุของบิดา ซึ่งทำให้มีการติดต่อกับ
โลกภายนอกมากขึ้น เป็นปัจจัยอีกอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลทำให้บุตรมีโอกาสเรียนต่อ
ในชั้นสูง ส่วนความเป็นใหญ่ภายในบ้าน พบว่า ครอบครัวที่บิดาเป็นผู้ตัดสินใจพิจารณา
เรื่องการศึกษาของบุตร จำนวนร้อยละของบุตรที่เรียนต่อจะมากที่สุด รองลงมาคือ
คือครอบครัวที่มีการตัดสินใจร่วมกันระหว่างบิดามารดา และต่ำสุดในครอบครัวที่มารดา
เป็นผู้พิจารณาเพียงคนเดียว (จำนวนร้อยละ ๑๖.๗, ๑๔.๓ และ ๑๑.๔ ตาม
ลำดับ)

* การศึกษาในครั้งนี้อยู่ในรูปแบบใด ส่วนใหญ่ของเด็กวัยรุ่นในชนบทเมื่อจบการ
ศึกษาภาคบังคับแล้ว จะเข้าสู่กำลังแรงงานมากกว่าจะมีโอกาสได้ศึกษาต่อ และถึง
แม้ในส่วนของผู้ที่ศึกษาต่อจะมีจำนวนน้อยก็ยังพบว่ามีปัจจัยต่าง ๆ ภาวะแวดล้อมที่มี
อิทธิพลทำให้เด็กวัยรุ่นมีโอกาสได้รับการศึกษาไม่เท่ากัน ที่สำคัญที่สุดคือปัจจัยทาง

เศรษฐกิจอันได้แก่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และการประกอบอาชีพของบิดา มารดา ผู้ปกครองส่วนใหญ่ที่มีอาชีพเกษตรกรรมและฐานะยากจน ย่อมไม่อยู่ในฐานะ จะส่งเสียให้บุตรเรียนต่อได้ รวมทั้งมีความคิดว่าควรจะได้แรงงานจากบุตร เพื่อให้ได้ มาซึ่งรายได้ อีกประการหนึ่งก็คือ ค่านิยมของชนชนบทที่อยากจะให้บุตรได้ประกอบ อาชีพเกษตรกรรมตามแบบของตน อาจจะมีผลทำให้การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอน ใหญ่เป็นไปตามการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

การศึกษามีความสำคัญในฐานะเป็นพื้นฐานในการสร้างประชากรวัยผู้ใหญ่ให้เป็น ประโยชน์แก่ประเทศชาติในอนาคต และทำให้ประชากรมีคุณภาพ มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ได้ดี ที่สำคัญก็คือเมื่อประชากรมีการศึกษาย่อมเป็นการวางดอกกร ยกระดับฐานะรายได้ของคน รวมทั้งเป็นประโยชน์ช่วยเพิ่มฐานะและรายได้ของชาติ เป็นส่วนรวมอีกด้วย ผู้เขียนเห็นว่าจากการทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการ ศึกษาของเด็กในชนบทนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่งโดยการปลูกฝังทัศนคติและค่านิยมในการศึกษาต่อให้มากขึ้น และขยาย การศึกษาให้เหมาะสมและพอเพียงในชนบท เพื่อที่จะทำให้เด็กที่จะออกมาเป็นแรง งานในอนาคต ได้รับการฝึกฝนและอบรมในสถานต่าง ๆ ที่เหมาะกับความต้องการและ ความจำเป็นในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งทั้งนี้แผนการศึกษาจะต้องสอดคล้องกับแผนการพัฒนา เศรษฐกิจควบคู่กันไปด้วย